

HET SCHIEREILAND DJOENKOELOEN.

Het meest westelijke deel van het eiland Java wordt ingenomen door het schiereiland Djoengkoelon. Het strekt zich uit van de Welkomstbaai tot de Prinsenstraat en de Meeuwenbaai, terwijl het ten Zuiden door den Indischen Oceaan wordt begrensd.

Het Westelijkste punt is een steenrots waarop een vuurtoren is gebouwd (Java's eerste punt). De toren, 20 M. hoog is verbonden aan een etablissement met Opzichterswoning en kettingangerskwartier. Het etablissement, ongeveer een kwartier gaans van het strand verwijderd is daarmee verbonden door een zandweg van circa 2 à 3 M. breedte. De weg is aan weerskanten beplant met schaduwboomen (djoeh), hier en daar afgewisseld door klapperboomen. Onder deze schaduwboomen vindt men in het geheel zes putten, die goed drinkwater bevatten. Bij één dier putten is een Europeesche begraaftplaats met 3 graven.

Tot aan den voet van de rots, waarop het etablissement is gebouwd is de weg volkomen vlak. Een breede steenen trap van 163 treden geeft toegang tot het etablissement, terwijl men, om boven op den toren te zijn nog een ijzeren trap van 95 treden moet beklimmen.

De oude, oorspronkelijk opgerichte toren werd in 1895 afgebroken. De afbraak is voor een groot deel nog aanwezig. Hij was door ouderdom en herhaalde aardbevingen bouwvallig geworden. De vuurtoren die er nu staat is van 1896.

Tegelijkertijd werd ook het etablissement ontdaan van zijn bovenverdieping, welke verdieping evenzoo veel door aardbevingen had geleden.

Het schiereiland Djoengkoelon een oppervlakte beslaande

van circa 43.000 bouw is met Java verbonden door de lengte van Kalèdjètan tusschen Lègon Tjihara in het Noorden en Tandjoeng Pangorok in het Zuiden. De afstand tusschen deze twee punten is ongeveer één uur gaans.

Waar vroeger nederzettingen van Inlanders zijn geweest en de hoema cultuur gedreven werd vindt men thans uitgestrekte alang-alang vlakten; op de berghellingen is zwaar bosch, terwijl de kuststrook aan de Welkomstbaai en aan de Meeuwenbaai voor een groot deel bestaat uit rantja's (=moeras), d. z. uitgestrekte met alang-alang en kreupelbosch begroeide watervlakten.

In het Zuiden is de kust rotsachtig, het steenachtig gebergte rijst vlak bij de Zuidkust tot 100 M. hoogte op.

Het meest bergachtige deel van het schiereiland is de uiterste Zuidwesthoek ten Oosten begrensd door de in den Indischen Oceaan uitmondende rivier de Tjiboenar en de in de Meeuwenbaai uitmondende Tjidaoen. In dit gedeelte bevindt zich ook de 480 M. hooge Goenoeng Pajoeng.

Het overige deel van het Schiereiland wordt doorsneden door eenige bergketenen, met toppen van 60 en 100 M. als hoogste punten, die de waterscheiding vormen tusschen de in de Meeuwenbaai, in de Welkomstbaai en in den Indischen Oceaan uitmondende riviertjes. Al deze bergstroompjes hebben een snellen loop en sterk verval. De monding is niet ver van de bronnen waar zij ontspringen. Het water in deze snelvlietende riviertjes is tot bij de monding frisch en glashelder.

In den Indischen Oceaan morden uit:

de Tjiboenar
de Tjitadahan
de Tjikeusik en
de Tjibandowoh.

In de Welkomstbaai morden uit:

de Tjikadongdong
de Tjihandeleum
de Tjikarang en
de Tjireungit.

In de Meeuwenbaai monden uit:
de Tjidaoen
de Tjitoelangbadak
de Tjikatomas en
de Tjidjeugkol.

Vroeger was er een Inlandsche nederzetting op dit schiereiland met twee accessoiren.

De nederzetting, kampoeng Djoengkoelon genaamd bevond zich aan den Javawal, tegenover het Meeuweneiland. Het was een kampoeng van ongeveer 40 huizen, daartoe behoorden de Kampoeng Poeloe Peutjang op het Meeuweneiland en de kampoeng Tjiboenar aan het zuiderstrand.

De verbinding van kampoeng Djoengkoelon met de kampoeng Tjiboenar werd gevormd door een voetpad door het woud, terwijl de Kampoeng Poeloe Peutjang op het Meeuweneiland slechts per prauw was te bereiken.

In de nauwe straat tusschen den Javawal en het Meeuweneiland is de zee zeer diep, groote schepen kunnen er dicht onder den wal veilig ankeren, van daar dat het Meeuweneiland in 1808 door Daendels tot oorlogshaven werd bestemd. De eisch tot levering van arbeiders aan de werken op Meeuweneiland door den Maarschalk Daendels aan den Sultan van Bantam gesteld, leidde tot de expeditie van 1808 tegen de hoofdplaats van Bantam, ten gevolge waarvan een groot deel van dat rijk bij het Nederlandsch gebied werd ingelijfd.

Later is om verschillende redenen van de vestiging van een oorlogshaven op dit eiland afgezien; door de vloedgolf van Augustus 1883 werden alle overblijfselen van een Nederlandsche vestiging weggevaagd, zoodat daar thans niets meer van over is.

Het Meeuweneiland is rijk aan herten en kidangs, die naar men zegt van Java overzwommen als de tijgers hen daar achtervolgen.

Ook bevat het Meeuweneiland kostbare houtsoorten, o.a. mērbhout, in uiterlijk voorkomen veel overeenkomst vertoonende met djatihout.

Dit eiland beslaat een oppervlakte van circa 460 bouws en

is nagenoeg geheel vlak. Het heuvelterrein bereikt geen groter hoogte dan 50 M. terwijl de ver van de kust aanwezige schelpen het vermoeden wettigen dat af en toe de zee diep het land binnendringt.

Slechts een klein riviertje komt op Meeuweneiland voor, putten zouden echter met succes kunnen worden gegraven, ter verkrijging van drinkwater.

Tot de kampoengs, die in Augustus 1883 door de vloedgolf, die volgde op de uitbarsting van Krakatau werden verzwolgen, behoorden ook het bovengenoemde Djoengkoelon met Poeloe Peutjang en Tjiboenar. Evenals zoo vele andere verwoeste streken aan Straat Soenda werden ook deze kampoengs later weer bevolkt, doch kort daarop voor goed verlaten, omdat ze onveilig werden gemaakt door tijgers, waartegen het kampoengvolk zich niet afdoende wist te verdedigen. Daarna bleven Djoengkoelon en Meeuweneiland onbewoond.

Djoengkoelon wordt echter nog geregeld bezocht door lieden uit de desa's: Ajer Djerok, Tjipining, Tamandjaja, Soedimanik, Ajer Mokla van het district Tjibaloeng, die er caoutchouc (karet) komen inzamelen. De uitgestrekte bosschen bevatten veel karetboomen, de karet wordt middels inkepingen in den stam afgetapt en aan Chineezen te Soemoer en Laboeran verkocht. Als opbrengst van het aldus verkregen product wordt opgegeven ruim f 13000 's jaars; de verzameling van karet op Djoengkoelon is derhalve een niet onbelangrijke bron van inkomsten voor de armoedige bevolking van het geïsoleerde district Tjibaloeng.

Het inzamelen van karet gaat met levensgevaar gepaard, doordat tijgers en andere wilde dieren nog steeds in grooten getale in deze bosschen ronddolen.

Men overnacht dan ook steeds in de hoogste boomen, waar men primitieve nachtverblijven aanbrengt, van bamboe met kadjang of met blāren gedekt.

Behalve tijgers vindt men op Djoengkoelon:
rhinocerossen
wilde stieren (bantengs)

herten
 kidangs en kantjils
 apen
 wilde honden
 cekhorens
 kalongs en vleermuizen benevens
 slangen
 pauwen
 boschhoenders
 groene duiven en
 neushorenvogels.

De uitgestrekte bosschen bevatten behalve caoutchouc ook rotan, bamboe en nipah en verschillende houtsoorten zooals: langkap, bajoer, laban, sigeung, salam, kiara, galam, gadog, poetat, dahoe, teureup en sempoer.

Bij de verlaten kampoengs vindt men nog eenige klapperboomen, aren, pinang en sirih alsmede uitgestrekte alang-alang vlakten, waar vermoedelijk de rijstcultuur op hoema's werd gedreven.

RESULTATEN OVER HET AFGELOOPEN
 VISCHSEIZOEN 1909/1910. (1)

Met visch inzouten werd een aanvang gemaakt op 12 September 1909, terwijl op 22 Januari 1910 de laatste visch van dit seizoen werd ingebracht.

Het resultaat over het afgelopen seizoen is geweest als volgt:

Maand van inbreng.	Ingezouten hoeveelheid en soorten				Hiervoor verbruikt Zout.
	lajang	benggol	banjar	Totale hoeveelheid	
September 1909.	85950	200	—	86150	1858 KG.
October 1909.	212970	8020	950	221940	4989 "
November 1909.	443240	81700	—	524940	12666 "
December 1909.	1182850	5650	500	1189000	23788 "
Januari 1910.	79400	—	—	79400	1567 "
Totaal	2004410	95570	1450	2101430	44868 KG.

In het geheel werd door 329 personen visch ingebracht tegen 324 personen ten vorige jare. Crediet werd dit jaar slechts verleend aan 12 personen, nl. f 331,48 tegen een bedrag van f 3818,65⁵ ten vorigen jare aan 54 personen. Het bedrag ad. f 331,48 was in Januari 1910 reeds geheel afbetaald.

Ten vorigen jare werden ingezouten totaal 628489 stuks visch, dus thans $\pm$ 3,3 maal zooveel, met nog minder dan ¹/₁₀ van het crediet, dat toen is verleend geworden.

Deze cijfers spreken, en toonen n. b. m. overtuigend aan, dat daarmede de levensvatbaarheid van het bedrijf voldoende is bewezen.

De Controleur,
 TEN BRINK.

¹ Zie Juli aflevering 1910.